

GAP

VERNELL

Nº 40

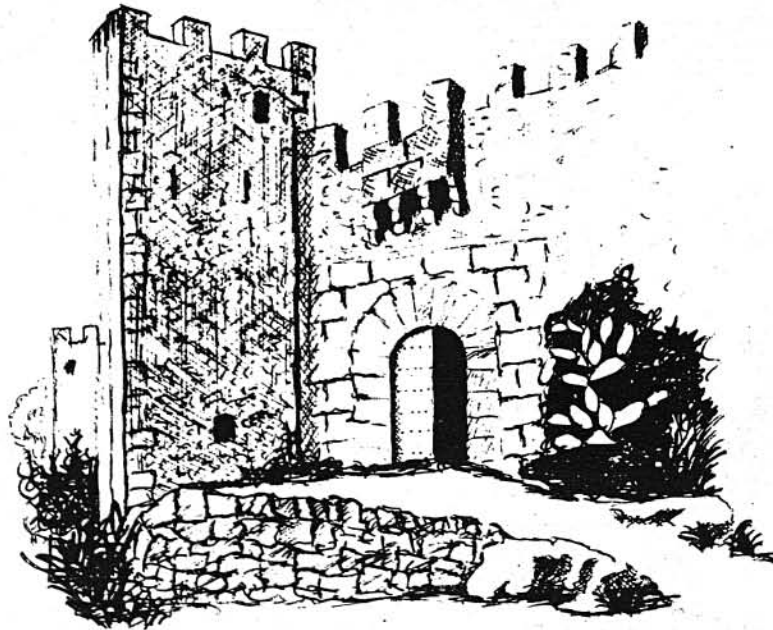
Capdepera-Cala Rajada

Abril 84

CONFIE
AHORROS

portalet

"Jo, particularment, no en necessit de clavegueres". La frase no ens agrada. No ens agrada gens ni mica pel que té de radical i de conservadora, i perquè no és solidària amb la comunitat. Com tampoc ens agraden altres que hem sentides, de que "ells no pagaran".

Som conscients de que els servicis s'han de pagar. Tots formam el poble i és utòpic pensar que tot ens ho donaran fet, com a plogut del cel. Les coses les hem de fer -o pagar- entre tots, perquè tots ens beneficiarem d'elles. No hi ha volta de fulla. No hi valen emperons.

Ara bé, tampoc ens agrada que ens enfloquin una carta amb una quantitat a pagar. Això també té molt de radical i impositiu.

El primer volem informació. Informació. Informació sobre què és el que pagam, quins criteris s'han seguit en el repartiment, què és el que ens paguen i què és el que pagam nosaltres; quan hem de pagar i com; si lo escrit a la carta és tot o encara hi ha més. I moltes altres coses.

Necessitam informació. I que no es digui no saben com informar-nos, que per fer-nos sebre la recepta s'ha trobat la forma.

La manca d'informació fa néixer els dubtes i comencen els murmuris; i aquests redolen i redolen fins a crear la confussió.

Després que no es digui que el poble no és solidari amb l'Ajuntament. La primera gala de insolidaritat ha estat la improvisació d'aquesta carta. Així de clar.

Esperam que els homes que el poble ha votat tenguin el suficient sentit comú per mostrar-nos la saviesa de sebre rectificar.

El poble espera informació. Res més que informació.

grumallons

Han començat les obres de sanejament de Capdepera. Els propietaris hem de pagar el 40 %. Pareix que el pressupost ha quedat en devers 116 milions i, fent números, resulta que el poble en pagarà uns 70. Això és bastant més del 40 per cent...

PERE BONNIN, Funcionari de l'Ajuntament:

Efectivament aquestes obres les han de pagar: un 50 % l'Administració, un 10 % l'Ajuntament i un 40 % els propietaris. Concretament els propietaris han de pagar 72.152.428 pts. Quan es va estipular aquesta quantitat es partia del valor real del pressupost, si llavors s'ha rebaixat ja sortirà en el seu moment. Hi ha moltes coses que no entren en el projecte i es mirarà de combinar una cosa amb l'altra; i que en haver pagat la contribució especial no molestem gaire més la gent.

¿No ha faltat informació?

Això va estar exposat al públic. Les cartes volien donar la notícia de que ja començaven les obres, però la gent s'ha fixat en lo que ha de pagar. Un repartiment sempre és dur. La carta només parla del total de la quota a pagar. Potser sigui convenient recordar els mòduls que conformen aquesta quantitat:

De lo que ha de pagar cada propietari

50 % segons els metres cúbics edificables. Surt a 6 metres cúbics per metre quadrat de solar. Són 22'925 pts. per metre cúbic.

35 % segons la superfície edificada 147'434 pts. per metre quadrat edificat.

15 % segons els metres lineals de confrontació amb la via pública (sigui casa o corral). N'hi ha que donen a dos carrers. Són 661'047 per metre lineal que dona a la via pública.

Estam a la disposició de tothom qui vulgui informar-se.

Recordant l'obra que va posar en escena el grup gabellí de teatre "Es Mussol", "Molta feina i pocs doblers", hem volgut conversar amb en RAFEL VIVES, director del grup, sobre el seu present i les perspectives de futur.

Les obres que aquest grup havia fet fins ara eren més completes i molt treballades en quant a decorat, però així i tot no aconseguia estimular l'espectador, eren obres fredes; per tant vàrem decidir canviar el nostre estil tan recercat per una altre menys fort i més senzill, en el que el públic pgués trobar un entreteniment graciós, que participàs un poc en l'obra. A pesar de tot "Molta feina i pocs doblers" no és tan senzilla com pareix, perquè els papers a representar són forts i demanen moltes hores d'assaig.

"Es Mussol" està format per uns dotze actors fixes i altres que no poden participar en totes les obres; aquest podria esser un dels problemes amb els que ens trobam més sovint. Tots sabem que el teatre hauria d'esser una col.laboració entre joves i vells, però no és així. Ha quedat com una activitat només de jovent, els majors no hi participen.

En quant a les perspectives de la nostra agrupació, podem senyalar que seguirem treballant per aconseguir noves obres i fer del teatre un acte cultural molt nostre. N'estam satisfets del resultat de la darrera obra i tenim ganes de seguir endavant.

Actualment no hem trobat cap obra nova, però seguirem cercant i l'hivern que ve "Es Mussol" tornarà a actuar.

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

El mes passat comentàvem, amb ironia, lo que tantes vegades hem escoltat pels nostres carrers: que en el "Discount-Rebost" de Capdepera just hi fan feina artanencs... El seu propietari, TOMAS ORELL, ens ha volgut fer un parell d'aclariments.

No és que me picàs per lo que diguéreu a Cap Vermell, sinó que vaig trobar que no era exacte. La central d'aquest negoci està aquí. Tots els impostos d'aquest negoci es paguen a Capdepera, i tenim negocis a Son Servera, Cala Millor, Cala Bona, Artà i Cala Rajada, però la central està ubicada a Capdepera.

Si agafau tota la resta d'empreses grosses de la zona, o eivissencs, o artanenc, o petrer, o d'allà on sigui, però de gabellins és un tant per cent molt baix el que ocupa llocs de responsabilitat. Jo crec que això té una explicació si s'analitza: la gent que venia a demanar un lloc de treball no estava preparada per a ocupar-lo. Lo que no pots fer mai és carregar-te el negoci (un negoci és de tots; la realitat és que la part més petita és la del propietari) per por d'esser un poc racista, per dir-ho d'aquesta manera. Això no obstant, del grup que fa feina entre Son Servera, Cala Millor, Cala Rajada, Artà i Capdepera, que som 28 comptant-me a mi mateix, n'hi ha set que viuen i estan empadronats a Capdepera.

Llevat de la Residència de Vells d'Artà, jo no hi he gastat un duro allà, en canvi aquí passaren les 300.000 pts. que m'hi vaig gastar. Tots els grups que han vingut aquí sempre han trobat; i no una llimosna ni llevar-los de davant.

Si analitzes, començant per Sa Font de Sa Cala, que hi ha el Carolina, acabant per l'Agulla, que hi ha el Bella Playa, i analitzam tots els altres hotels i miram d'on són els dirigents, i veus la gent que tenen... i el 99 per cent dels propietaris són gabellins. I agafam Leonor Servera, comerç sí comerç no, seran inqueros, seran petrers, seran d'allà on sigui, ciutadans, però de cada cent un és d'aquí... i és

així, o no? Llavors dius: ¿per quina regla de tres s'han de fixar en mi que som petitet devora tots els altres?

També em demanaria, si es podia sebre: tots aquests empresaris que tenen 40, 50 ò 60 obrers, si hi van per un futbol, windsurf, per lo que sigui, ¿el seu pressupost al cap de l'any (que és ben segur que tenen més beneficis que jo) arriba a lo que jo he donat?

Hi ha un altre punt. I és que jo, quan estava de cap de compres d'un hotel, espavilant-me molt, aconseguia comprar amb la llista dels preus de Palma. Perquè els majoristes de Palma, quan vénen a Cala Rajada i Capdepera, venen entre un 10 i un 12 més car. Quan noltros vàrem obrir, aquests preus quedaren regulats. Si noltros tancàssim els preus de les botigues es tornarien disparar. A tot Europa les superfícies de venda petites són com les meves; les petites. Es va a fer cadenes per globalitzar compres, per donar un preu barato en el mercat. Jo no he fet res perquè desapareguin les botigues; de fet m'interessa, fins a un cert punt, un competència. Per donar els preus que don, els servicis que don, tenc a mester una rotació de mercaderia. Si hem fet mal a mitja dotzena, hem fet bé a un caramull de gent. Això havia de venir; si no l'hagués muntat jo ho hauria fet un altre. A Cala Millor 69 botiguers es tiraren contra mi i em proposaren que jo els vengués a ells al preu que jo detallava al públic i jo tancar el negoci...

Finalment vull dir que la majoria de la gent del poble, tenen la seva pensió, el seu bar, el seu restaurant, el seu propi negoci. La gran majoria dels joves preparats no van a cercar feina, treballen en el negoci familiar. Com que Artà és un poble dormitori, els al.lots han d'estudiar fins més tard perquè no tenen on anar a fer feina. I quan necessites una mà d'obra un poc més qualificada (aquí tenc dos mestres d'escola fent feina; a mi me va molt bé tenir una mà d'obra tant qualificada com aquesta) la de Capdepera fa feina en el negoci familiar. A mi m'interessaria més gent d'aquí; que no hi hagi problemes de trasllats.

HAN COMENÇAT Allò que tothom trobava tan necessari, la canalització de les aigües, ha començat el 20 de març en el carrer de Ses Roses. Però mes de dos han quedat tallats quan han sabut lo que els tocava pagar. S'han repartit unes cartes amb la quantitat que ha de pagar cada propietari i a l'Ajuntament hi compareix més gent que mai.

SOCIODRAMA El divendres, 30 de març, el nostre company Mateu Gili, posà en marxa unes sessions de socio-drama a la Casa de Cultura.

PATRONS Dins el camp de la Formació Professional que duu a terme l'Institut Social de la Marina, es ve desenrotllant a la Casa del Mar un curs de Patrons de Pesca Local. Si va bé, podria esser que després se'n fes un de Patrons de Pesca de Litoral de Segona. Per a més informació dirigiu-vos a la Direcció Local de l'Organisme.

CARA La que tengué el nostre amic Francesc Vives Bisquerria (foto Vives). Com sabeu resideix a Tenerife. Com que volia viure el Carnaval d'a-prop, agafà un cartó, hi escrigué amb lletres ven grosses "Prensa Gráfica. Baleares: Cap Vermell" i l'aferrà a la seva màquina fotogràfica. La policia li obrí lloc i ja el vos teniu en primera línia. N'està tan satisfet que mos ha enviat el cartó, una foto i una llarga crònica d'aquella festa. Enhorabona, Francesc.

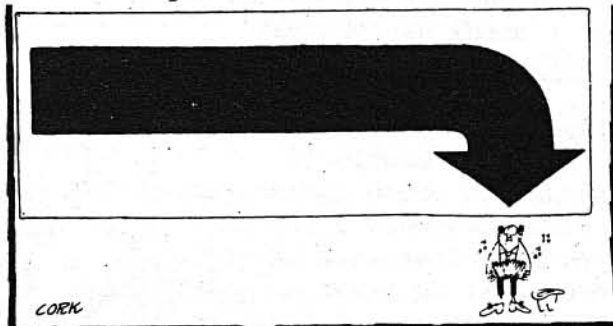
CASTELL Pareix que la proximitat del primer aniversari del traspàs de la propietat del Castell al poble ha deixondit els membres del Patronat. Esperem que, com més prest millor, donin entrada i reparteixin responsabilitats a tots els gabellins que en vulguin esser; així serà realment "del poble".

CC.OO. Els afiliats i simpatitzants de Comissions Obreres de Capdepera celebraren, el dia 7 d'abril, una Assemblea Congressual.

SA GAVELLA Dia 5 de maig el grup local volarà a Madrid per gravar la seva participació al programa de T.V.E. "Gente Joven". Probablement els podrem veure el dissabte dia 12. Sort.

CANS Han estat protagonistes aquestes darreres setmanes. Uns perquè han fet matx entre les ovelles, altres perquè han atacat a persones i altres que, amb gran disgust del propietari, han acabat penjats.

TREBALL Comença la temporada; comença la lluita ferotja per tenir un treball. Uns perquè és l'únic per mantenir la família, altres perquè poden tenir un "plus" del que és difícil renunciar quan s'hi està avesat. Aquí no hi valen solidaritats... Per tant, s'accepten les condicions que facin falta i gràcies.

LLADRES No, no ho hem copiat de qualsevol altre mes; i si no, demanau-ho al qui li han robat els animals, o al qui li han foradat la teulada, o guaitau a la sagristia del Castell.

NETEJA Com ja vos havíem anunciat, els alumnes de tercer de BUP d'Artà netejaren l'Agulla el 20 de març demantí.

TEATRE Els dies 16, 17 i 18 de març el grup local de teatre "Es Mussol" representà l'obra d'En Joan Mas "Molta feina i pocs doblers". Com sempre passa en aquesta classe de teatre menor, la gent riu les gràcies que es veuen venir d'una hora enfora. Els actors estigueren molt millor que l'obra; creim que els papers es repartiren amb molt d'encert. Mem si el grup posa el nivell d'aspiracions un poc més amunt.

També els al.lots de S'Alzinar ompliren el teatre, dia 12 d'abril, amb un espectacle d'ombres xineses, ballet i l'escenificació d'una rondaia "En Toni mig dimoni". Una vetlada molt entretenguda per recaptar ajudes per al viatge d'estudis dels majors.

L L O C S   D E   V E N D A :

- Els dos estancs de Capdepera.
- Llibreria l'Orient.
- Llibreria Escolar.
- Llibreria Cala Rajada.
- Llibreria Quart Creixent. Ciutat.

dèclmes afuades

Des Pastor de Son Perdiu

Sa merda, com comprovam,
és cosa que fa pudor.
S'ha d'evitar sa brutor
amb un bon clavegueram.
Ara amb aquestes estam,
ses obres ja han començat,
i ja mos tenen alçat
tot es Carrer de Ses Roses.
Mirau lo que són ses coses:
roses i merda han mesclat.

No importa esser llargs de vista
per treure sa conclusió
-tant si ets pobre com senyor,
com si ets manobre o ets artista-
que pot resultar molt trista
s'hora fatal de pagar.
Ja han començat a arribar
certes notificacions
sense més explicacions
que lo que s'ha d'abonar.

per què ?

PER QUE es fan crides a Capdepera
si ningú les enten ?

PER QUE quan els al.lots feien neta
l'Agulla només hi havia un
professor ?

PER QUE no tothom qui recepta pren ?

PER QUE n'hi ha que tenen la coa de
'palla i no se'ls encen ?

MORT NO

Profundament sentir, veure
conèixer que la mort arriba
però no del tot per a tu,
no per a tu, mai
doncs mort pertany a la vida.

Mort

en el sentir totalment la vida dintre teu
i encara tenir-la a la teva mà
i jugar un poc amb ella,
com el teu darrer coit més desitjat
en obrir els ulls
i sentir que del tot estimes,
i en la mort
fer-se la llum de la vida.

Mateu Gili

EXTRACTOS DE ACUERDOS
DEL
AYUNTAMIENTO PLENO

Sesión ordinaria del día 1-Marzo-1984

Vista la delimitación de las zonas de dominio público de las playas del término municipal, efectuada por la Jefatura de Costas, el Ayuntamiento aprueba el pliego de condiciones para la contratación de los elementos temporales de las playas.

Para la Oficina de la Policía Municipal, en Cala Rajada, se aprueba la contratación temporal de un auxiliar.

Son aprobadas las modificaciones introducidas en el proyecto de electrificación de la Autovía Juan Carlos I, según los informes técnicos.

A la vista de los informes técnicos emitidos en el expediente, se aprueba la recepción provisional de la urbanización Na Llarga.

Se deniega una solicitud para instalar un tobogán en la playa de Son Moll.

Es aprobada una subvención para gastos de equipamiento del Instituto "Llorenç Garcias i Font", sito en Artá.

A propuesta de los miembros de la tercera edad, de Cala Rajada, se aprueba hacer gestiones ante la Comunidad Autónoma de las Baleares, para que la Residencia pase al Ayuntamiento, si es posible.

Se autoriza a la Compañía Telefónica para la instalación de varias cabinas en el término municipal.

Para un mejor funcionamiento del servicio de recogida de basura, se aprueba una circular que se ha de repartir a todos los vecinos, para una mejor organización, contando con la colaboración de todos.

Sesión extraordinaria del día 7-Marzo-1984

Para la inclusión en el Plan Provincial de Obras y Servicios, se solicita ayuda para los siguientes proyectos: pavimentación asfáltica del camino

de Son Jaumell, ampliación cementerio municipal y pavimentación asfáltica de la carretera de Son Moll i Es Carregador.

Para la defensa de los intereses del Ayuntamiento se nombran Abogado y Procuradores.

Como auxiliares de la Policía Municipal se acuerda la contratación temporal de los mismos que ya fueron contratados la temporada pasada.

Sesión ordinaria del día 5-Abril-1984

Se acuerda consignar 5.000.000 de pesetas para las fiestas patronales.

Se acuerda solicitar del Consell Insular de Mallorca la redacción de un proyecto de señalización del cruce de las carreteras de Es Carregador y Font de Sa Cala.

Se aprueban los presupuestos para la redacción de los expedientes de contribuciones especiales para los proyectos de asfaltado de calles en Capdepera y dotación de servicios en Cala Ratjada.

Se adjudica la explotación temporal de las playas de Cala Mesquida i Cala Agulla.

Se solicita una subvención a la Consellería de Turismo para el saneamiento de Cala Agulla.

Se aprueba el cambio de día para las sesiones ordinarias de la Comisión Municipal Permanente, que en adelante será los miércoles.

Son aprobadas algunas modificaciones en el proyecto de saneamiento de Capdepera.

A propuesta de la Comisión de Gobernación se acuerda contratar a cuatro personas más como auxiliares de la Policía Municipal, para la temporada turística.

Asimismo, y a propuesta de la misma Comisión, se aprueba contratar dos obreros no cualificados y un electricista.

Se deniega la solicitud de la Compañía Telefónica para instalar un locutorio en una zona verde de Cala Llitas.

Amics Gabellins:

Prest farà una any que el nostre Castell, el Castell de Capdepera, va retornar al poble. Com sabeu, els antics propietaris deixaren establert un Patronat que cuidàs de la conservació i vida d'aquest monument. Una cosa que pareixia senzilla s'ha anat perllongant per distintes circumstàncies i fins a la darrereria del novembre no quedà constituït el Patronat:

Joan Pascual Amorós, Batle de Capdepera, President, Jeroni Juan Siquier, Regidor de Cultura, Marcel·lí López Sirer, Regidor, Pere Melis Garau, Cambra Agrària, Joan Garau Flaquer, Confraria de Pescadors, Joan Llull Estades, Col·legi S'Alzinar, Pere Montaner Alonso, Conselleria de Cultura, Erika Nieper, Associació de Veïnats Costa de Canyamel, Climent Garau Bordoy, Associació de Veïnats Torre de Canyamel, Joana Colom Brunet, Associació de Veïnats Sa Font de Sa Cala, Joan Vaquer Garau, Associació de Veïnats "Es Faralló", Joan Espiritusanto Marquès, Associació de Veïnats i Propietaris de Son Moll, i Julià García-Sotoca Oliva, Secretari del Patronat.

Potser la nostra falta d'experiència en aquestes tasques també ha ajudat a que el nostre començament fos pausat i pràcticament ens haguem trobat amb el primer aniversari damunt.

La nostra major il·lusió, com ho estam segurs de que ho és de cada un de vosaltres, és començar les obres de restauració i, al mateix temps, llevar la cendra que tapa el caliu d'estimació que tot gabellí sent cap al Castell. Però no volem que la pressa o la popularitat fàcil ens faci fer desbarats dels que prest o tard nos n'hauríem de penedir. Ja s'ha fet un projecte de les obres que semblen més urgents als tècnics i un pressupost d'entrades i sortides. Quan això estigui aprovat posarem fil a l'agulla, vos informarem i vos convidarem a cercar ajudes (que també nos faran molta falta).

Precisament perquè nos comprometim més, i amb la convicció de que llavors ja vos pòdrem oferir dades concretes, hem organitzat, amb motiu del Primer Aniversari, aquests actes:

Dissabte, 5 de maig, en el Teatre: Els Grups Gabellins canten el Castell.

Divendres, 11 de maig, a les 9 a l'Església del Castell: Els Blauets de Lluç.

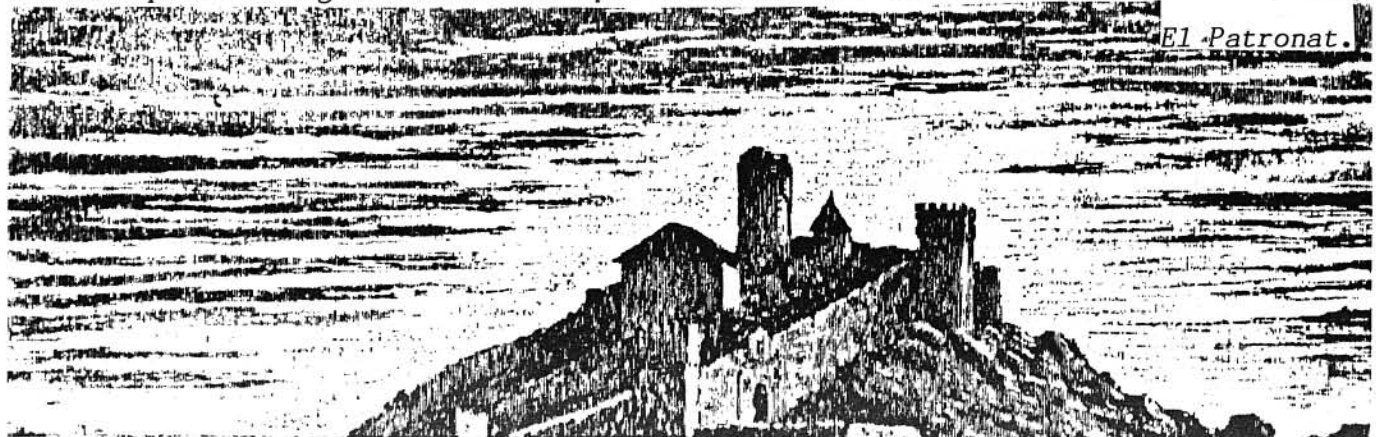
Dissabte, 19 de maig, Aniversari del retorn del Castell al poble, a les 6 de l'horabaixa, a l'Església de Capdepera, concert de l'Orquesta Simfònica de Palma.

Dissabte, 26 de maig, en el Castell: Recital de Els Valldemossa

En aquests actes vos oferirem la possibilitat d'aportar la vostra ajuda econòmica. També estam mirant la manera de crear un grup d'Amics del Castell per obrir com més millor la participació en una causa que és de tots els gabellins.

Hem convidat els nostres poetes a participar en un homenatge poètic al Castell i esperam poder-lo tenir prest a punt.

Confiam que tots nos podrem trobar en aquests actes i agraiem tots els suggeriments que nos volgueu fer arribar per a millorar el Castell.

F E R O S E R

Hi ha en la vida una opció fonamental: fer o ser. Fer coses a les totes per omplir un gran buit interior o intentar esser persona amb tot allò que suposa.

Un dels mals del nostre temps és sentir-se desarrelats, sense tocar en terra, sense lloc segur, fora del seu ambient. És com passar sobre la vida, perdut el sentit, allunyada la dressera, anant d'aquí d'allà a la mercè dels vents.

Viatjar, fer experiències, somiar, caminar depressa sense un punt estable, és com viure a mitges i no arribar a trobar l'encant encisador de ser persona.

Cal optar. No es pot viure en un estat permanent de indecisió. Això ens faria uns sers inacabats, neutres, sense vida positiva, produïnt una ambigüitat desorientadora capaç de recrear un fort conflicte existencial.

L'home, venturosament, no és un robot fred i automàtic, ni un espectador passiu dels drames humans, ni un element anònim del grup, ni una simple baixa d'un exèrcit, ni un llit d'un hospital, ni un artefacte de la maquinària del consum, ni molt menys una trista làpida d'un cementiri.

L'home és un ser que es defineix, es reconeix i es realitza en la seva opció fonamental de ser persona indepen-

dent, creativa, original. Davant les situacions conflictives, ambigües, cal emprendre un camí, dir la seva, seguir endavant...

Hem de desvetllar-nos, sentir-nos responsables, seguir la ruta de les conviccions encara que els ressentits de sempre posin el garró de la seva brutor dins el nostre quefer de cada dia. Entre tots podem aconseguir un món més pacífic, més constructiu, més eficaç, més amable, més acollidor.

Gregori Mateu Estarelles

HEM FET AQUEST NÚMERO:

Joan Nebot
Mari-Germa Melis
Joana Colom
Jaume Fuster
Biel Pérez
Mª Antònia Nadal
Maria Vives
Pep Terrassa
Ani Muñoz
Joan M. Rosa
Gregori Mateu
Mateu Gili

Llucià Sirer
Coloma Mayol
Manuel López
Antònia García

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear
Capdepera-Cala Rajada
ABRIL 1984
Carrer d'Es Port, 43 - CAPDEPERA
Dipòsit Legal: P.M. 497/80
Imprimeix: Apóstol y Civilizador, Petra.

¿Qué es això d'Es Sindicat; un veia una botiga, però lo de sindicat...?

Això es va començar com a "Sindicato Agrícola Católico". Era una societat per a ajudar els pagesos.

¿Qui ho va començar?

Hi ha documents que en parlen. Uns quants homes, un d'ells era l'amo En Toni "d'es magatzem", tengueren una junta per mirar de fer aquesta societat en el Cafè d'es Sindicat; allò era una cafè. Abans hi havia la Sociedad de La Palmera, que era de l'obra de pauma i comerciava amb farina; duien abonos i paumes, però va acabar. Es veu que quan el poble està redó no pensa en quan ha tengut fam.

¿Quin any es va crear aquest sindicat?

L'any 1.919, fa 65 anys.

¿Era una espècie de magatzem...?

Va començar en aquesta casa que té el portal redó, a Sa Creu, que es diu Ca'n Riera. Aquest va esser el primer lloc on el sindicat va tenir el local; un local llogat, un any o dos. Després es va comprar el local actual, que era un cine. Mestre Pere Antoni Tacó, que era soci del sindicat i al mateix temps batle de Capdepera, en temps de la dictadura d'En Primo de Rivera, va comprar el local per després cedir-lo al sindicat. El va comprar a l'amo En Pere Joan Bibí.

Acaba de morir una de les institucions més antigues de Capdepera, "Es Sindicat", l'antic "Sindicato Agrícola Católico de Capdepera" fundat l'any 1919. Després d'uns mesos debtes i rumors pareix que la societat es dissoldrà. En foren els fundadors: Joan Moll Garau, Macià Mas Munar (capellà), Joan Morey Cursach, Joan Ferrer Massanet, Ja. Carrió Sureda, Miquel Cursach Amorós, Antoni Flaquer Riera, Bartomeu Suffer Salas, Antoni Adrover, Esteva Melis Massanet, Pep Caldentey Terrassa, Joan Moll Sirer, Pep Servera lmer, Pep Vaquer Tous, Lluçà Serra Ferrer, Tòfol Sureda, Mateu Massanet, Miquel Carrió, Andreu Tous Sureda, Rafel Vives Servera, Bartomeu Terrassa, Miquel Suffer, Bartomeu Maset i Joan Font Gili.

Hem conversat una estona amb el jarrer qui ho ha duit, En Biel Alzina "Bunyol"

Con la denominación "Sindicato Agrícola Católico de Capdepera" seccióse al nombramiento de las personas que han de formar la junta directiva y el Consejo de Vigilancia, siendo unánimemente designados señores siguientes:

Para la junta directiva

Presidente	D. Juan Moll Garau
Vicepresidente	Juan Morey Cursach
Tesorero	Juan Ferrer Massanet
Secretario	Jerónimo Carrió Sureda
Vocal	Miquel Cursach Amorós
Id.	Antonio Flaquer Riera
Id.	Bartolomé Suñer Salas
Id.	Antonio Colom Adrover

Para el Consejo de Vigilancia

Presidente	D. Esteban Meli Massanet
Vicepresidente	José Caldentey Terrassa
Vocal	Juan Moll Sirer
Id.	José Servera Fabner

Se acordó señalar cuotas que han de pagar los socios en la forma siguiente: los propietarios cinco pesetas, colonos dos pesetas cincuenta centimos y los otros una peseta de ingreso, siendo iguales á las anteriores.

Fragment de Primera Acta del Sindicat (1919).

¿Cuants de socis tenia aquest sindicat?

En va arribar a tenir 345 ò 360.

¿Les principals activitats?

Eren agrícoles. En aquell temps no hi havia turisme; sols hi havia la mar i l'agricultura...

¿Era una espècie de cooperativa que comprava el gènere i el comerciava?

Exacte. En aquells temps no es parlava de cooperatives, tot eren sindicats agrícoles.

¿Com així es deia Catòlic?

Perquè el Rector que hi havia llavors hi va contribuir i era soci del Sindicat. Va fer feina per muntar-lo i per donar-li un to catòlic; li donaren aquest nom.

¿Ara, els darrers temps, quina activitat duia?

La mateixa. Seguia comerciant amb els productes del camp. Passà que l'any 42-43 es varen dissoldre els "Sindicatos Agrícolas Católicos" i es feren cooperatives. Es feren uns estatus nous basats damunt els vells. Després del Movimiento hi va haver un període en que es feia poca cosa, no funcionava gaire.

¿En aquest moment s'ha dissolta la societat?

No s'ha dissolta. Està inactiva.

¿Sequeix havent-hi una Junta?

Sí. El President és En Mateu Coll, el Secretari En Biel Alzina i el Tresorer En Sebastià Melis.

¿Quant de socis té actualment?

N'hi ha uns 119.

¿Actualment donava per viure-hi?

Sí, hi podia viure una família, però no podia comprar un video ni anar a Barcelona o a Madrid al futbol...

¿El qui ho duia que ho feia com a llogater?

El qui ho dur hi té un tant per cent damunt el gir que fa la cooperati-

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

va; llavors té la botiga que és per ell, el detall és per ell. El sindicat va comprar la tafona de Son Terrassa per a fer oli per als socis. Varen veure que no rendia, que havien de canviar la forma de fer oli per poder fer la competència a les tafones noves (era molt antiga: amb una biga aplanaven els esportins). No va anar bé i la tornaren vendre.

¿Els super-mercats vos han perjudicat?

No. A nosaltres l'únic que ens ha perjudicat ha estat l'agropecuària. Ens perjudica perquè lleva feina al Sindicat.

¿Hi ha polítiques?

No, aquí no hi ha política. El Sindicat no ha tengut mai política, hi ha cabut tothom, tant si han estat com de l'altre no els han dit res mai.

¿Quin futur li veis al Sindicat?

El futur és que si això no marxa s'ha de dissoldre. Hi ha un edifici que és de la societat. Quan se va comprar en pagaren 30.000 pts. Varen fer unes accions: pels qui menys podien, deu pessetes, i pels qui més, mil. Aquestes accions s'amortitzaren. Els estatuts diuen que una vegada que es dissolgui ha d'anar a obres socials. Això ha d'anar a l'Ajuntament.

¿Es gran el local?

Era un cine, té quatre aiguavessos.

DURANT EL MES DE MARÇ...

Han nascut:

Marcos Martínez Páramo
de Marcelino y M^a del Carmen.

S'han casat:

José María Fresneda Ramos
amb M^a del Carmen Zarallo Cruz.

Han mort:

Antònia Moll Gili
Isabel M^a. Terrassa Obrador
Margalida Forteza Bonnín
Maria Esteva Fernández
Margalida Albertí Nebot
Maria Pascual Ferrer
Beatriz M^a. Rexach Muntaner

Encara hi ha la barra on penjaven la patalla; també hi ha els "palcos".

¿L'Ajuntament ha fet qualche gestió?

No. Noltros ja hem parlat amb el Batle. El que passa és que noltros hem hagut de fer gestions amb Hisenda.

¿No hi ha esperances de que es torni obrir?

Si no en surt un altre no, allò no pot estar sense funcionar. Hi ha llum, s'han de fer les clavegueres, s'ha de pagar una contribució...

¿La Junta, els socis, hi estan d'acord?

Sí, els socis hi han d'estar a la força, perquè ells pagaven una peseta per esser socis, d'entrada, i no tornaven pagar. Varen començar per una peseta, després pujaren a un duro. Si això torna a l'Ajuntament, al poble, s'ha fet una bona operació. Un operació que pot fer història.

Es una satisfacció poder acabar cara alta, així...

Sí, sí.

¿Hi voleu afegir qualche cosa més?

Noltros hem parlat amb el president i amb la junta; això es farà aviat. L'Ajuntament hi té interès. Volem que es digui, i això ha de constar en acta, "Centre Cultural d'Es Sindicat".

Ets un mal espectador, Estel. Et deixondeixes amb l'auba i a aquesta hora ja ha acabat tota la tramoia teatral. Passes del teatre. Amb això, veus, no podem ser gaire amics. Però, així i tot, t'e vull contar coses, que crec que són força interessants, perquè, vulguis o no, s'ha posat a prova la nostra "cultureta". Sí, Estel, sí; he dit "cultureta", amb minúscules i entre cometes. I el termòmetre ha donat una mesura glaçada dels nostres preparaments culturals.

Que per què? Ai, Estel! És molt difícil esbrinar-ho. Aquí baix, entre noltros, no tot el que brilla és or, hi ha molta bijuteria. Per les teves contrades no passen aquestes coses, néstic segur.

El grup de teatre nostre, faunes setmanes, va posar en escena una obra del nostre -volia posar-li un qualificatiu, però m'ho he pensat millor i ho ceixaré córrer- teatre mallorquí. Una de les raons que me donaren, quan decidiren fer la dita obra, fou que al públic li agrada riure i passar-ho bé, sense maldecaps ni preocupacions. S'ha muntat l'obra. Les reaccions del públic, de la majoria del públic, han estat satisfactòries, s'ho passaren bé, varen riure. Això és tot. I ara, què? Jo, Estel, no vull negar-li a ningú el dret a riure, ara bé, que per riure se necessiti l'acudit grosser, la frase ordinària o una tirallonga de flastomies, ja són figues d'un altre paner. No ens estranyi, idò, que el termòmetre, que he anomenat abans, doni temperatures glaçades. S'ha dit cada bajanada, Estel, que un no pot menys que reflexionar i les reflexions obrin el llagrimer. Des de la senyora que va dir que havia "rigut molt, perquè el teatre en mallorquí és bo per fer riure; ara, per les coses serioses jo vull el castellà", fins al que ha dit: "valen més els vatuadells que ha amollat en Joan que totes les obres que havien fet abans".

Creus, Estel, que t'engany quan et parl de "cultureta"? I si ho penses bé, se pot pensar en la normalització lingüística si encara hi ha gent que riu en mallorquí i plora en castellà? Per altra banda, analitzant el per què s'ha fet aquesta obra i els resultats obtinguts, veurem el camí escollit

és equivocacat perquè el binomi grup-públic va sofrint una degeneració. Se va degenerant el grup per culpa del públic i se va degenerant el públic per culpa del grup. Qualque cosa parescuda al que passa a les famílies que se van eixorcant per la multiplicació de matrimonis consanguinis. I això és gairebé intolerable. Pel públic i pel grup. Sobre tot pel grup, que ha de tenir ben clara la missió i el valor educatiu del teatre.

Durant massa anys el teatre ha estat al servei d'unes elites culturals burgeses i ha perdut els seus poders de lliure celebració col·lectiva i la seva eficàcia social. I entre nosaltres molta culpa d'aquesta degradació del teatre la tenen aquestes obres, com la representada fa poques setmanes. Esterilitzants i asèptiques, semblen pensades i fetes per a un públic d'idiotes, i no per lo anacrònic del tema, sinó per la falta de plantejaments pedagògics capaços de crear-li, al públic, la necessitat d'una reflexió.

En Josep M. Llompart mos diu: "Si el sainet tenia ambicions modestes, el 'teatre regional' no té cap ambició. Accepta amb alegria les limitacions més humiliants. Sap que no es pot permetre el més petit intent de dignitat lingüística, sap que no pot plantejar problemes mínimament inquietants, mínimament humans; sap que no pot interes-

(segueix a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

sar a ningú que s'interessi vertaderament pel teatre. El sainet tractava amb amor, amb tendresa, els seus personatges; respectava i enaltia la seva dignitat d'homes. El 'teatre regional' els tracta amb tota la crueltat del menyspreu; vol que tot un poble faci burla d'ell mateix, de les seves coses més sagrades i entranyables. El 'teatre regional' és això: la suplantació de la rialla moralitzadora per la rialla idiotitzadora".

Encara creus, Estel, que per aquest camí, que ha emprès el nostre grup

de teatre, pot despertar-li al públic el sentiment de la pròpia dignitat? Creus que se pot caure més baix que donar-li al públic l'oportunitat de fer befa d'una de les coses més sagrades i entranyables, com és el propi idioma? No, Estel, és millor que no diguis res, ja ho sé al que me vols dir. Però si som dur en les meves afirmacions és perquè m'agradaria que uns i altres -grup i públic- tenguessin la valentia de fer un examen de consciència sobre el futur del teatre en el nostre poble.

I tanmateix...

Joan Rai

AVUI AMB...

LES ESCOLES PETITES

Lès ciutats grans, les empreses amb molts de treballadors, les escoles amb moltes aules,... són males de dur a bon camí. Ja diuen que "de lo poc poc i de lo molt gens". Per això dic que el mal no és nou, ja es coneixia temps enrere i com diuen per la televisió: "El hombre es el único animal que tropieza dos veces con la misma piedra".

Si observam la història trobarem com la Segona República es va preocupar de construir petites escoles, moltes d'elles unitàries (1), lo que evidentment permetia un contacte més humà amb tots els al.lots. Però, com diuen, "lo bo dura poc", això es va acabar amb "la guerra". Pres les necessitats bèl·liques varen reduir els pressuposts per l'educació. Les guerres no deixen més que misèries. Si això no era suficient, el nou règim va enfocar els objectius educatius cap a una educació privada i controlada per les seves idees. Amb el II Pla de Desenvolupament d'En Josep Villar Palasí es van potenciar les escoles de "concentració escolar". Això és el que va passar amb les escoles que encara ara tenim a la nostra terra, com és el cas de S'Alzinar. En elles concentraren alumnes

de distintes zones molt diverses del municipi, inclús de la comarca; amb ambients molt distints, amb la problemàtica del transport. El transport no fa més que esgotar el nin abans d'arribar a l'escola. L'administració no cercava, amb aquestes mesures, més que unes aventatges econòmiques, es a dir, només un laboratori, només un director, només un edifici per a una àmplia zona.

Aquesta diversificació d'ambients dels infants, fa impossible una millor compenetració i cooperació entre mestres i alumnes i entre mestres i pares.

Esperem que la nova administració sigui conscient d'aquesta problemàtica i com diuen "no hi ha temps que no torni", torni a les escoles més reduïdes, allà on el mestre i els nins formin una petita comunitat i globalitzin l'educació, ja que no crec que es puguin separar les àrees de la nostra vida amb fets separats i sense connexió.

- (1) Unitària: Actualment són les escoles d'un sol mestre amb al.lots de primer fins a quart i, en alguns casos, fins a octau.

llapis
tinta
tinter

L'ESCOLA PÚBLICA

EN EL

DARRER QUART DEL SEGLE XIX

La qüestió educativa sorgeix quan la societat canvia, quan apareixen nous tipus de producció econòmica. Recordau que és devers l'any 1960 quan la nostra economia s'aboca cap al turisme; aquest canvi d'activitat productiva produeix un canvi en el sistema de relacions. Exemples d'aquest canvi: El que abans era un ric i poderós pagès ara deixaria d'esser-ho. Si l'economia familiar fomentava l'estalvi, ara va cap al consumisme. Si al nin li demanàvem obediència absoluta als pares i mestres, ara volem que surti espavilat, arriscat, amb afany de superació, etc.

Si l'organització escolar hauria d'esser flexible i receptiva, preparant els al.lots mirant un poc al seu futur, la realitat no és aquesta. La reacció oficial a l'esmentat canvi social no sorgeix, dins el camp educatiu, fins l'any 1970 en que el Sr. Villar Palasí dona a conèixer la Llei General d'Educació. Per aplicar la llei es necessitaran un altre grapat d'anys.

Si avui en dia el poder civil és encara feble, tant que dóna la sensació de fer les coses amb una gran dosi de improvisació; exemple d'actualitat: la reconversió industrial; la reacció absurda de la dreta davant la LODE; o fets tant preocupants com el cop d'estat del 23 de febrer.

Si avui en dia estam en aquestes, ¿què no havia de passar en el segle XIX?

S'organitza l'ensenyança primària l'any 1838, quan era ministre d'Estat el Sr. Mendizábal, el mateix que deia que el seu poder arribava allà on arribava sa vista des del seu despatx. L'Estat, que llavors estava molt endeutat degut a la guerra civil (isabelins-carlins), encarregà la creació d'escoles i el seu manteniment a dues institucions: l'Ajuntament i l'Església.

Aquí, a Capdepera, va esser l'Ajuntament el que donà les primeres passes. Fins l'any 1876, en que el règim polític no es va estabilitzar, la qüestió educativa anava així com anava. Quan els liberals estaven en el poder, el mestre

era D. Toni Ferrer (Cofeta); quan guanyaven els conservadors, el mestre era el senyor vicari, D. Josep Sureda, que per cert no tenia gaire devoció.

Vet aquí la descripció d'una escola: "Una escola pública era un lloc on, diguem-ne un mestre, envoltat d'una quantitat enorme d'infants, i ajudat d'uns mètodes disciplinaris dràstics, propagava la seva pròpia incultura; i bé anava si les criatures aprenien a llegir una mica i sortien de l'escola sense esser víctimes d'alguna malaltia contagiosa (les escoles eren, freqüentment, el focus de infecció més important dins la població infantil)". La citació està treta del llibre "Escola i Societat" d'En Jaume Oliver. Editorial Moll, any 1978.

Evolució de les dades d'escolarització. Mitja nacional:

Any:	1880	1932	1951	1984
	51'5%	51'2%	49'5%	100%

L'any 1860 l'escolarització a les Balears era, després de Lugo, la més baixa de l'Estat.

¿Quins són els canvis de la societat que fan possible l'aparició de l'escola? Doncs el pas d'una societat rural, estancada, on la gent i els pobles no es relacionaven amb els veïnats perquè produïen lo que necessitaven per viure, a un altre societat pre-capitalista on s'han establerts unes relacions comercials i humanes. Apareix el vaixell de vapor i la normalització de les rutes marítimes, el tren, el servici de correus, les primeres indústries (a Mallorca teixits de llista i mantes, sabates). A Capdepera exportam obra de pauma i vi.

L'escola està al servici de la nova societat.

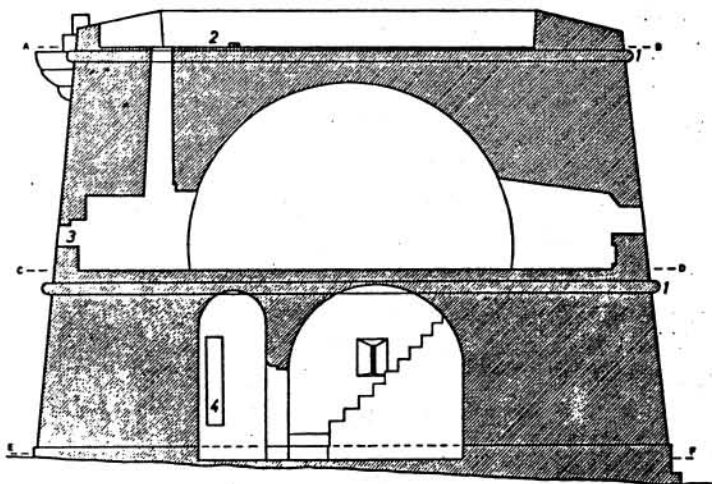
PEP TERRASSA

I DESCRIPCIÓ DE LA TORRE CEGA

Malgrat les bajanades que s'han dit sobre les quatre fortificacions costeres mallorquines més o manco iguals: El Castellot de Santa Ponça (Calvià), la Torre Falconera (Artà), la Torre Esbucada (Capdepera) i la Torre del Port Vell (Son Cervera), són edificades a mitjan segle XVIII segons documents que posseesc; és a dir, pels mateixos anys que se fan la major part de les actuals defenses històriques de la marina d'Eivissa i Formentera.

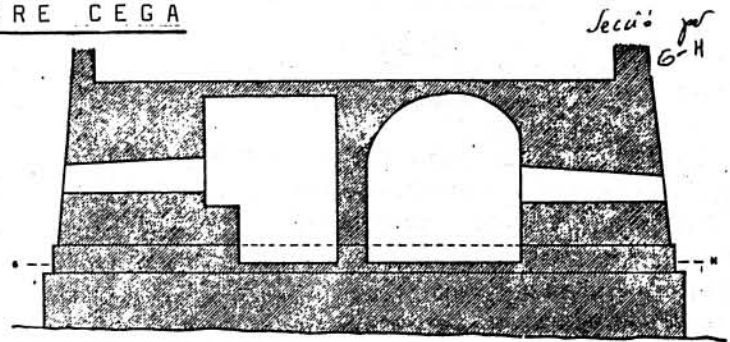
La Torre Esbucada tendria una existència molt curta, puix sols subsistiria cosa de mig segle; malgrat això, la seva durada seria infinitament més llarga que la de Son Bou (Menorca), destruïda als tres anys d'haver-se acabada (1805-1808).

Secció

En el Corpus de Toponimia de Mallorca del gran amic Josep Mascaró Pasarius, article "Talaia", podreu veure "grosso modo" la història de les defenses costaneres de nostra Illa, per això m'excusareu de donar més notícies sobre la que ara ens ocupa, una vegada advertit l'error general sobre la data de construcció d'aquestes quatre.

Escriuré, idò, per a transcriure els interessants documents que sobre la seva voladura m'envià el tinent coronel Francesc Fornals Villalonga, autor de sucosos treballs sobre les fortificacions de la veïna Menorca,

i amb el qual ens hem intercanviat informacions en més d'una ocasió.

El primer és un fragment del diari de navegació de "The Imperieuse", fragata anglesa (1) que els menorquins anomenaven "La Negra", comandada per Lord Thomas Cochrane; el va publicar E.G. Twitchett a London, 1931, i dec la traducció de la p. 96, que és la que ens interessa, a Francesc Josep López, diu així: "El 18 (d'abril de 1808) la Imperieuse trobà el Leonidas i saberen que Collingwood era per allà aprop en l'esperança de topar-los.

Dia 21 rebé el foc d'una bateria a Jacemel (2).

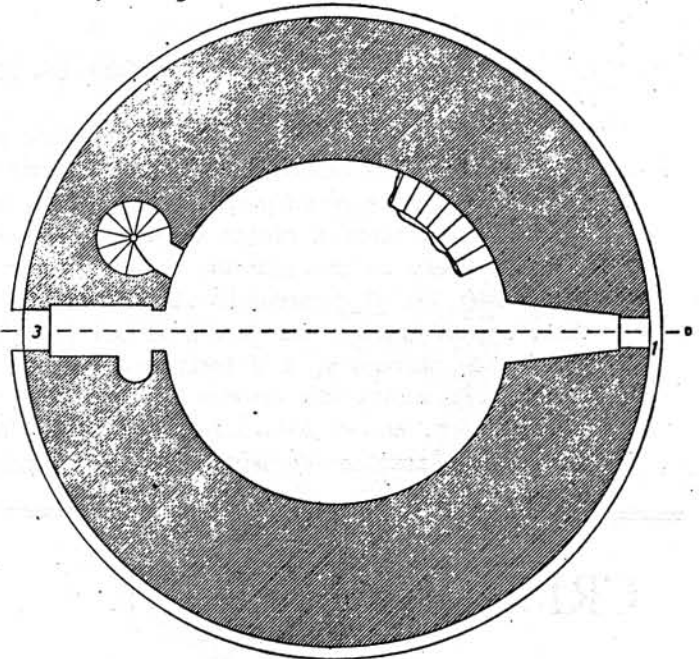
El 22 la lanxa va esser enviada a terra per a cercar aigua a la Badia d'Alcúdia. No tengueren èxit ni trobaren aigua, però aconseguiren capturar alguns xots.

Sembla que, inspirat per aquest èxit i confiant en una sort millor, una altra partida anà a terra en un bot al dia següent i aconseguí vadelles i porcs, però no aigua.

Mentre durava aquest interludi pastoril, sembla haver preparat un atac a la petita però molesta bateria de Jacemel, la qual va esser volada i desfeta poc després" (3).

El segon és una lletra manuscrita datada a Artà el 26 d'abril i dirigida al Capità General Dn. Joan Miquel de Vives i Feliu, diu així: "Excmo. Sor. Haviendo reconocido la torre de Cap de Pera, volada ultimamente por los enemigos, la hallé en un estado que de ningún modo admite composición, pues sobre haverse caydo del todo sus dos pavimentos superiores y una tercera parte del muro (4), se halla resentida con cuatro grandes grietas y movidos todos los sillares hasta el cimiento,

se puede hacer una bateria en su inmediación para que con sus fuegos como más rasantes puedan ofender a todo barco que intente entrar en las referidas calas, asimismo se descubren todas las avenidas para la parte de tierra y mar, sólo por la parte del Norte no descubre la mar, por lo que seria preciso, caso de hacerse esta obra, mantener en la torre volada una guardia de dia a fin de que diese aviso de cualquier novedad, para de este modo no sea sorprendido el puesto por aquella parte, el coste de la composición de la torre, hacer un repuesto de pólvora y construir la bateria ascenderá lo más a mil cien reales o mil doscientos, todo lo que pongo en noticia de V.E. a fin de que me de las ordenes y disponga lo que sea de su mayor agrado".

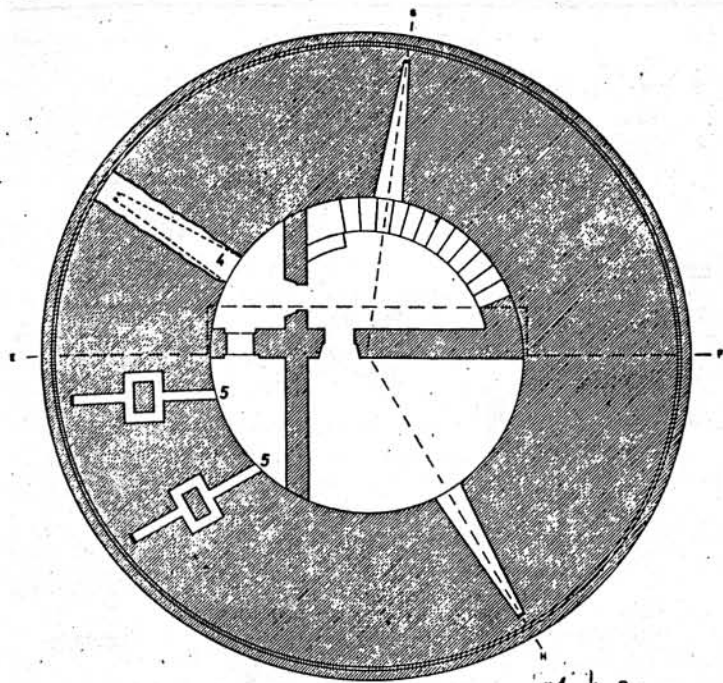

Escala 1:50
0 1 2 3 4 5 Mts.

PS

- (1).- Muntava 38 canons i havia estat botada en El Ferrol amb el nom de La Medea l'any 1799; a 1804 fou capturada pel anglesos. Dia 2 d'abril de 1808 realitzà la voladura de la Torre de Son Bou, molt semblant a les quatre mallorquines ja anomenades, si bé més esbelta i reforçada; sembla que no tenia guarnició.
- (2).- Son Jaumell està a 4 quilòmetres en línia recta de la Torre Esbucada, que muntava tres canons, per la qual cosa és possible que els anglesos li donassen el nom de bateria de Jacemel.

(passa a la pàgina següent)

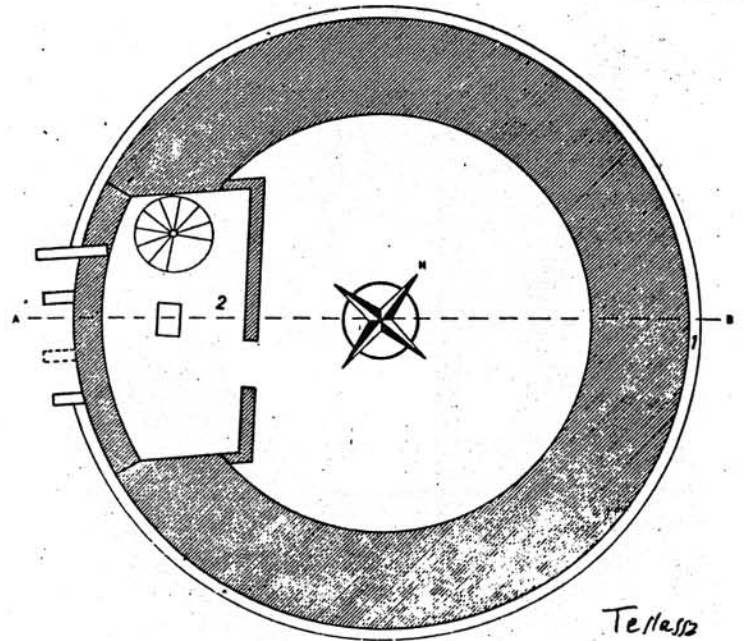
Planta Baixa

de forma que no tiene nada que no haya sido commovido con la explosión, la que ha sido causada de haver dado fuego al repuesto de polvora, que se hallaba en la parte inferior; la caseta que servia de cuerpo de Guardia y dista unos diez pasos de la torre no ha padecido nada y por consiguiente està en buen estado; asimismo he reconocido todas las cercanias de la referida torre con el fin de ver el punto más ventajoso para poder formar una bateria provisional para la defensa de aquel puerto y hallo que el más aproposito es una altura donde está situada la torre ciega, desde donde se flanquean bien las dos calas que sirven de puerto, llamadas Gat y Retjada; este punto tiene la ventaja de tener a ocho minutos de distancia dos casetas juntas que pueden alojarse en ellas quince hombres", i continua donant-nos interessants notícies de l'antiquíssima Torre Cega, esbucada quan se va fer el Palau de Ca'n March, puix diu: "y además tiene (la ventaja) la citada torre ciega que puede repararse a poca costa por hallarse en muy buen estado (5), esta torre es de figura rectangular, tiene de largo diez varas y cuatro pies, de ancho siete varas y un pie, y de altura cuatro varas dos pies y seis pulgadas, no tiene puerta y por lo mismo es preciso subir por una escalera de madera o de cuerda, en su perímetro se puede colocar el cañón de a diez y seis, y para los restantes

(ve de la pàgina anterior)

- (3).- Se diu que la volaren amb un barril de pólvora que feren redolar fins al peu de la torre i inflamaren d'un tir de fusell. Sembla que els torrers se defensaren a pedrades des del bocí de l'edifici que restà condret fins que arribaren reforços. (Josep Segura i Salado: El Port i la Fortalesa de Porto Petro, p. 36).
- (4).- S'Arxiduc ja diu que només en resta mitja; ara sols hi ha 1/3.
- (5).- Havia estat restaurada temps abans per a col·locar en ella dos homes de guarda, però va esser abandonada quan s'inaugurà la Torre Nova, ara anomenada Esbucada.

JOSEP SEGURA I SALADO

Adjuntam del Corpus de Toponimia les planimetries de la Torre Falconera o des Matzocs, tan semblant a la que ara ens ocupa.

El nº 3 correspon al portal, pujant-se a ell per una escala de corda, el nº 4 a un portal modern obert a la planta baixa aprofitant una antiga sagetera, els 5 els respiradors o ventiladors de la cambra on se guardava la pólvora, estan fets d'aquesta forma per a que des de defora no se pogués tirar a dintre matèries inflamables, en el bocí que resta de la Torres Esbucada en vaig veure un com aquests, per ell o per l'altre degué entrar el foc que va fer incendiar el depòsit, el nº 2 correspon als fonaments d'una paret que en la terrassa de l'edifici constituïa una lladronera que tapava el buit de l'escala de caragol i els dos matacans (l'exterior de quatre permodols, i l'interior, mena de xumeneia per a tirar líquids bullents, pedres, o disparar contra els enemics que poguessen haver entrat en el corredor d'accés a la cambra de la Torre. Aquest matacà interior també l'he vist a la Fortalesa del Port Vell; però, segons sembla, el Castellot de Santa Ponça sols tengué l'exterior.

CRISI, QUINA CRISI?

L'Univers data de 10^{10} anys, la Terra es formà fa 6×10^9 anys, la Vida aparegué fa trenta milions de segles, l'Home deu mil segles, és a dir, tard; i, a més, durant nou-mil nou-cents segles (9.900.000 anys) es limità a vegetar i esser víctima de la natura que ni dominava ni molt menys comprenia.

Fa uns cent-vint segles (12.000 anys) tengué lloc la primera crisi que revolucionà l'home: l'invent de l'agricultura, que exigeix coneixements sobre la natura i una tècnica productiva; possibilità l'obtenció d'excedents i que l'home gaudís de temps lliure per inventar:

1 - La política, que consistia en l'habilitat d'apropiar-se de les recol·leccions (principalment cereals) sense donar massa a canvi;

2 - les ciutats, ja que la producció d'excedents permet que hi hagi gent que no es dediqui a l'obtenció immediata d'aliments.

A les ciutats (origen de la civilització) apareixen: 1) artistes i les arts; 2) la lluita per els excedents i els exèrcits; 3) les corts i les concubines; 4) la burocràcia que inventà l'escriptura per racionalitzar l'administració de la mateixa ciutat; 5) els comerciants, l'intercanvi de mercaderies i l'ús dels diners; 6) moltes

coses més.

De la crisi, pas de la caça i recol·lecció vers l'agricultura i la ciutat, nasqué la civilització agrícola.

Una segona crisi, quan la ciència es deslliga de l'obscurantisme religiós i comença una carrera vers els coneixements, utilitzant el mètode racional positivista, que invadeix el món occidental i accelera l'evolució històrica (Un subproducte de l'acceleració històrica són les autopistes que ens permeten arribar amb menys temps a llocs on, per lo general, no hi tenim res que fer) que més envant s'expressà en lo que per entendre'ns anomenam Revolució Industrial i Revolució Burgesa.

Fruits d'aquestes revolucions apareix: 1/ el kapitalisme i després el komunisme; 2/ les fàbriques que permeten produir amb màxima eficàcia; 3/ la Declaració dels Drets Humans; 4/ la democràcia política; 5/ l'Estat omnipresent; 6/ una legió d'executius agressius; 7/ moltes coses més.

De la crisi, pas de l'agricultura vers la indústria, nasqué la civilització industrial.

Una tercera crisi esdevé quan el mètode racional-positivista s'ha duit a les darreres conseqüències i posa en perill la mateixa supervivència de l'home en el planeta. Quan el capitalisme triomfant dinamita els seus propis fonaments ètics i econòmics possibilitant la superació i desaparició del treball (vella maledicció bíblica) a través de l'utilització de robots i cervells electrònics.

De la crisi, pas de la societat industrial vers l'oci, neix la post-civilització.

De la mateixa manera que fa dotze mil anys els detentadors de terres inventaren una jurisprudència basada sobre la legitimació divina de la propietat de terres i súbdits i es convertiren en reis-terratinents; i fa dos segles els burgesos inventaren el liberalisme econòmic i la democràcia política per poder esser classe dominant (els seus fills inventaren l'economia planificada i la dictadura del proletariat per lo mateix), ara haurem d'inven-

tar i implantar les regles de joc d'una nova civilització.

La història econòmica ens diu que a cada estadi històric el personal ocupat en les diferents tasques productives varia considerablement: a l'època agrícola més d'un vuitanta per cent de la població s'ocupava en labors del camp; a la industrial el gros de la població s'ocupava en les manufactures, i, a mesura que s'aproxima la post-civilització, el personal que treballa disminueix i es desplaça al sector serveis (educació, informàtica, sanitat, burocràcia, "dolce far niente", esports, etc.).

La crisi iniciada els anys '70 no és sinó, i al mateix temps, la ranera de l'agonia de la civilització industrial i els primers dolors de part de la post-civilització.

llucia sirer fuster

- Els nostros pronòstics futbolístics se van complint. Els alevins han salvat la categoria (això no era molt mal d'endevinar); els juvenils també han salvat la categoria (això ja era més mal de preveure). Ara falta que l'equip de Preferent jugui la Lligueta i que no pugui, i haurem encertat de ple.

- Quan escrivim aquesta crònica manquen dos partits: a Petra, i a Capdepera amb l'Andraitx. Quan alguns de voltros llegigueu "Cap Vermell", ja pot estar tot decidit. Seguim, emperò, mantenguent el pronòstic: se jugarà la Lligueta i no es pujarà.

- I per què pensam així? Molt senzill: la Lligueta és molt curta i s'han d'amarrar els punts de camp propi, i això no és cosa que l'Escolar hagi sabut fer aquesta temporada. Per altre costat, la solidesa defensiva no té una justa correspondència amb un atac realitzador. Per últim opinam que, sobretot a nivell d'afició, no hi ha una mentalitat d'ascens ni un recolzament suficient a l'equip.

- Creim que ho hem de dir, encara que a qualcú li cogui. L'Afició de Capdepera i Cala Rajada som una afició freda, més donada a la crítica que a l'alabança. Endemés, amb les obres que es feren en el camp, hem quedat molt distanciat del terreny de joc, i així, difícilment podem transmetre calor i estímul als jugadors.

- Una cosa està ben clara: un ascens no el guanyen, només, els qui es vesteixen de curt. Sols amb el suport d'un públic convençut i predisposat es pot assolir la Tercera Divisió.

- I parlant de Tercera Divisió, però de basquet, hem de dir que l'Escolar ha iniciat el Torneig "Jorge Juan", on hi participen equips de distintes categories.

- El primer d'aquests partits el jugaren a "Na Taconera" amb el Molinar, equip de Tercera, precisament. I la diferència existent va quedar reflexada en el marcador: 37-95.

- Com a disculpa podem dir que no jugaren ni en Joan Coll ni en Toni

Muñoz, dos dels puntals de l'equip. Amb ells s'hauria perdut igualment, però la diferència, potser, no hagués estat tan espectacular.

- En el mateix grup de l'Escolar hi figuren el Sant Josep, també de Tercera, i el Campos. La qual cosa vol dir que a lo únic que es pot aspirar és a no fer darrers.

- Per lo que fa a l'equip juvenil femení, ja ha acabat la seva competició. I sí, les nostres nines han estat les darreres. Esperam que això no suposi ni decepció ni desmoralització. Com a mínim han après a perdre. I d'això, creis-vos-ho, no tothom en sap.

- Na Cati Ribot és un fenomen. Així de clar. L'any passat ja va esser campiona de Balears de Segona Categoria. Enguany ha fet campiona de Balears de Primera, sub-campiona de parelles de Segona, i per afegitó, sub-campiona d'Espanya de parelles de Segona.

- Ho trobau poc?

- Així mateix. aquest Campionat de Balears recentment celebrat a les pistes del Bowling Club Cala Rajada, ha suposat un passeig per als equips locals. I deim equips locals a aquells que utilitzen les pistes de Cala Rajada com a camp propi. Com són el Bellver si su, el Flamingo i el BC'82 Cala Rajada.

- De tot això, la premsa provincial no en sap res. Ni en parlen. Dels campionats no oficials que s'organitzen a l'Inter Bowling de Ciutat sí que en parlen. No vos dic jo!